

Internettavisene demper nedgangen i lesing av papiraviser

Det ser ikke ut til at den enkle tilgjengeligheten til aviser via Internett har ført til at flere leser aviser totalt sett, den har heller vært med på å dempe nedgangen blant de leserne som i størst grad har "sviktet" de trykte avisene. Det er særlig de unge og unge voksne som bruker avisenes internettutgaver. Nettutgavene av avisene er neppe noen trussel mot papirutgavene foreløpig.

De siste årene har færre lest avisen på papir. Nedgangen er beskjeden, men jevn. Mens 84 prosent av befolkningen i alderen 9-79 år leste papiravis en gjennomsnittsdag i 1997, var andelen 77 prosent i 2003. I denne perioden har tilbudet av aviser formidlet via Internett økt. Dette kan ha ført til at noen av avisleserne har forlatt papirutgavene og gått over til de elektroniske utgavene. Avislesingen behøver derfor ikke totalt sett ha sunket, slik man kan få inntrykk av bare ved å se på lesing av de trykte avisene. Vi skal i denne artikkelen se om Statistisk sentralbyrås mediebruksundersøkelser kan gi noen svar på dette.

I mediebruksundersøkelsene har vi tall på lesing av trykte aviser fra 1991 og framover. Andelen av befolkningen som leser internettutgaver av papiraviser ble første gang målt i 2001.

Odd Frank Vaage

Tabell 1. Andelen som har lest trykte aviser og trykte aviser/internettaviser samlet en gjennomsnittsdag. 1997-2003. 9-79 år. Prosent

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Trykte aviser	84	81	81	77	78	77	77
Trykte eller nettaviser	79	79	80

Kilde: Mediebruksundersøkelsene.

Færre avislesere også iberegnet Internett

Man kan spørre seg om avislesing på Internett er det samme som å lese en trykt avis. Sannsynligvis får man med seg mer ved å bla og lese gjennom en trykt avis, enn ved å gå gjennom oppslagene som legges inn på hovedsiden i en nettutgave. Dette ser vi likevel bort fra her. Tallene viser at nedgangen i de

Tabell 2. Andelen som har lest trykte aviser og trykte aviser/internettaviser samlet en gjennomsnittsdag, etter kjønn. 1997-2003. 9-79 år Prosent

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Menn							
Trykte aviser	85	84	84	79	78	78	78
Trykte eller nettaviser	81	81	83
Kvinner							
Trykte aviser	82	79	78	76	77	76	76
Trykte eller nettaviser	78	77	78

Kilde: Mediebruksundersøkelsene.

Odd Frank Vaage er statistikkrådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for leveårsstatistikk (odd.vaage@ssb.no).

trykte avisenes leserandel bare i en viss grad kompenseres ved lesing av nett-utgavene. Mens leserandelene av trykte aviser i hele perioden fra 1991 til 1997 lå rundt 84 prosent, har avislesing medregnet nettlæsning ligget rundt 80 prosent fra 2001 til 2003.

Avislesing på Internett har ikke ført til at avislesing samlet har kommet opp på nivået som var rådende på 1990-tallet verken for menn eller kvinner. Vi kan derfor foreløpig si at nedgangen i avislesing også gjør seg gjeldende selv om nettavisene tas med i betraktning. De er likevel med på å dempe nedgangen noe.

Internettutgavene demper nedgangen i avislesing

Andelen avislesere i aldersgruppen 16-24 år var i årene 1991-1997 i gjennomsnitt på 80 prosent en gjennomsnittsdag. Siden har andelen som leser trykte aviser sunket betydelig i denne aldersgruppen. Nettavisene er i betydelig grad med på å holde avisleserandelen oppe på et høyere nivå, selv om den ikke når helt opp til tallene for 1990-årene. Blant 25-44-åringene var leserandelen i gjennomsnitt for årene 1991-1997 på 88 prosent. Også for dem blir nedgangen de seinere årene i noen grad oppveid ved lesing av internettutgaver. I aldersgruppen 9-15 år har det også vært en nedgang i andelen som leser trykte aviser i løpet av dagen. Gjennomsnittet for 1991-1997 var på 54 prosent, og det ser ikke ut til at lesing av nettaviser har hatt noen betydning for lesernivået de siste årene. For dem som er 45 år eller eldre har nedgangen i avislesing vært liten, selv om den har gått noe ned for de aller eldste de siste par årene.

Tabell 3. Andelen som har lest trykte aviser og trykte aviser/internettaviser samlet en gjennomsnittsdag, etter alder. 1997-2003. Prosent

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
9-15 år							
Trykte aviser	54	53	48	45	40	49	48
Trykte eller nettaviser	40	50	48
16-24 år							
Trykte aviser	79	75	70	69	68	62	69
Trykte eller nettaviser	73	68	78
25-44 år							
Trykte aviser	87	83	86	81	79	78	76
Trykte eller nettaviser	81	81	83
45-66 år							
Trykte aviser	92	89	89	86	89	90	89
Trykte eller nettaviser	90	90	89
67-79 år							
Trykte aviser	86	90	92	90	90	85	84
Trykte eller nettaviser	90	86	84

Kilde: Mediebruksundersøkelsene.

Tabell 4. Lesing av trykt avis og nettavis en gjennomsnittsdag. 2001-2003. 9-79 år. Prosent

	Trykt avis ¹	Nettavis ²	Enten trykt avis eller nettavis	Bare trykt avis	Bare nettavis	Både trykt avis og nettavis	Antall svar
2001	78	10	79	69	2	9	1 804
2002	77	12	79	67	2	10	1 856
2003	77	17	80	63	4	14	1 814

¹Andelen som har lest trykt avis. Disse kan også ha lest nettavis. ²Andelen som har lest nettavis. Disse kan også ha lest trykt avis.
Kilde: Mediebruksundersøkelsene.

Blant disse har ikke nettavisene noen nevneverdig betydning for andelen avislesere.

Vi skal videre se litt nærmere på utviklingen i avislesing i årene 2001-2003. Mens andelen som leser trykte aviser har endret seg lite disse tre årene, har andelen som bruker internettavisene i løpet av en dag økt fra 10 til 17 prosent. Dette har medført at andelen som bare leser trykte aviser har sunket fra 69 prosent i 2001 til 63 prosent i 2003. Det er få som bare leser nettaviser, mens de som både leser trykte aviser og nettaviser har økt fra 9 prosent i 2001 til 14 prosent i 2003.

En av ti unge leser bare nettutgavene

Mer enn en av fire i alderen 16-44 år leser nettaviser en gjennomsnittsdag. Det er derimot svært få som bruker dette tilbudet i løpet av en dag blant de yngste og de eldste. Mens nesten en av ti i alderen 16-24 år bare leser avis på Internett, er det så godt som ingen av dem under 16 år eller over 44 år som gjør det. I aldersgruppen 25-44 år leser en av fem både trykte aviser og nettaviser en gjennomsnittsdag.

Vi skal se litt videre på hvordan nettavisene ellers brukes i ulike samfunnsgrupper. Utdanningsnivå er ofte et mål som skiller folks aktiviteter på en rekke felter. Dette gjelder bruk av internettaviser i forhold til trykte aviser.

Utdanning betyr mye for nettavislesing

De som leser både trykte aviser og nettaviser i løpet av dagen er helst personer som har høy utdanning. Andelen som bare leser trykte aviser er derimot høyest blant dem som har liten utdanning. Blant dem med utdanning utover videregående skole er det en av fire som leser begge typer avistilbud i løpet av dagen. Inntekt har ikke samme klare betydning for valg av avistilbud. Likevel er det de som har høyest husholdningsinntekt som i størst grad leser både trykte aviser og nettaviser. Det er også de som i størst grad leser nettaviser.

Personer med akademiske yrker og ledere er de mest aktive brukerne av internettaviser. Mer enn en av tre i denne gruppen leser aviser på nettet i løpet av en dag. Dette er også den gruppen som i størst grad leser både trykte aviser og nettaviser. Derfor øker andelen avislesere med bare 4 prosent når net-

Tabell 5. Lesing av trykt avis og nettavis en gjennomsnittsdag, etter kjønn og alder. 2003. Prosent

	Trykt avis	Nett-avis	Enten trykt avis eller nettavis	Bare trykt avis	Bare nettavis	Både trykt avis og nettavis	Antall svar
Menn	78	23	83	59	5	18	923
Kvinner	76	11	78	67	2	9	891
9-15 år	48	3	48	44	0	3	195
16-24 år	69	26	78	52	9	17	270
25-44 år	76	27	83	56	6	20	621
45-66 år	89	13	89	76	0	13	529
67-79 år	84	1	84	83	0	1	199

Kilde: Mediebruksundersøkelsen 2003.

Tabell 6. Lesing av trykte aviser og nettaviser en gjennomsnittsdag, etter utdanning. 16-79 år. 2003. Prosent

	Trykt avis	Nett-avis	Enten trykt avis eller nettavis	Bare trykt avis	Bare nettavis	Både trykt avis og nettavis	Antall svar
Grunnskole	78	8	80	72	2	6	286
Videregående skole	80	17	84	67	5	12	827
Universitet/høgskole, kort ...	81	29	83	54	2	27	107
Universitet/høgskole, lang ...	84	29	89	60	5	24	379

Kilde: Mediebruksundersøkelsen 2003.

Tabell 7. Lesing av trykt avis og nettavis en gjennomsnittsdag, etter yrkesstatus. Alder 16-79 år. 2003. Prosent

	Trykt avis	Nett-avis	Enten trykt avis eller nettavis	Både trykt avis og nettavis	Antall svar
Akademiske yrker, ledere, politikere	86	35	90	30	296
Teknikere, yrker med kortere høgskole/ universitetsutdanning	84	27	89	22	228
Yrker innenfor kontor, service, omsorg	80	17	83	13	261
Primærnæring, håndverk, industri, transport og yrker uten krav til utdanning	79	14	84	9	276
Elever/studenter	64	29	73	20	148
Pensjonister	85	3	85	3	329
Hjemmearbeidende	57	7	64	0	47

Kilde: Mediebruksundersøkelsen 2003.

Tabell 8. Lesing av trykt avis og nettbavis, etter ukedag. 2003. Prosent

	Trykt avis	Nettbavis	Enten trykt avis eller nettbavis	Bare trykt avis	Bare nettbavis	Både trykt avis og nettbavis	Antall svar
Mandag-fredag	81	20	84	64	4	17	1 289
Lørdag	76	9	79	69	2	7	267
Søndag	57	11	62	51	5	6	258

Kilde: Mediebruksundersøkelsen 2003.

Tabell 9. Lesing av trykt avis og nettbavis en gjennomsnittsdag, etter bruk av Internett. 9-79 år. 2003. Prosent

	Trykt avis	Nettbavis	Enten trykt avis eller nettbavis	Både trykt avis og nettbavis	Antall svar
Brukt Internett siste uke	77	30	84	23	1 061
Brukt Internett i forbindelse med arbeid siste uke	84	39	90	33	495
Brukt Internett privat siste uke	77	32	84	25	910
Internettbrukere denne dagen	78	42	87	33	755

Kilde: Mediebruksundersøkelsen 2003.

tavislesingen regnes med. I motsatt ende av skalaen er hjemmearbeidende og pensjonister. Blant dem er det henholdsvis 0 og 3 prosent som leser både trykte aviser og nettbaviser. Dessuten er det bare 64 prosent av de hjemmearbeidende som leser avis totalt en gjennomsnittsdag. Elever/studenter er de som har høyest andel nettbavislesere i forhold til den totale andelen avislesere i gruppen. Andelen avislesere øker fra 64 til 73 prosent når nettbavislesing tas med, det vil si en økning på 9 prosentpoeng.

Internettutgavene leses mest på hverdager

Både trykte aviser og internettaviser blir i mindre grad lest på lørdag og søndag enn på hverdagene. Det er naturlig at det er færre som leser både

trykte aviser og nettbaviser på søndagene, siden kun et fåtall aviser blir utgitt den dagen. Derimot er det litt mer oppsiktsvekkende at også andelen nettbavislesere på lørdager bare er halvparten av det den er på hverdager. Det er også på lørdagene flest leser bare trykt avis. Dette kan henge sammen med at flere leser aviser på Internett på arbeidsplassen enn hjemme. Neste tabell kan gi en indikasjon på om det stemmer.

Blant dem som har brukt Internett i forbindelse med arbeid siste uke har hele 39 prosent lest aviser via nettet, og 33 prosent har lest både trykt avis og nettbavis i løpet av en dag. Blant dem som har brukt Internett privat i løpet av uka er andelen henholdsvis 32 og 25 prosent. Blant alle som har brukt Internett i løpet av uka er det 30 prosent som har lest nettbavis en gjennomsnittsdag. Dette gir en ytterligere bekreftelse på at avislesing på nett i vesentlig grad er knyttet til arbeidsplassen. Blant dem som bruker Internett er det for øvrig hele 42 prosent som har lest nettbavis, opp fra 30 prosent i 2001.

Totalt sett viser disse tallene at avisenes internettutgaver har ganske stor betydning for enkelte gruppers tilgang til avisstoff. Det er likevel neppe riktig å påstå, slik enkelte spådde for 8-10 år siden, at internettutgavene ville ta knekken på papiravisene innen få år.